

СОВЕТ
НАБЕРЕЖНО-МОРКВАШСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОННЫЦ
ЯР БУЕ МОРКВАШЫ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Ул. Заречная, 40, с. Набережные Моркваши,
423100

Краснокамур, 40, с. Яр-Буе Морквашинский сельсовет,
423100

Тел. (8552) 30-1-43, факс (8552) 30-1-42.

РЕШЕНИЕ

13.03.2023

КАРАР

с. Набережные Моркваши

№ 31-187

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Яр буе Морквашы авыл жирлеге башкарма комитеты турындагы Нигезләмәгә үзгәрешләр керту турында

«Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимият оештыруның гомуми принциплары турында» 2021 елның 21 декабрендәге 414-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасы Конституциясенә үзгәрешләр керту хакында» 2023 елның 26 гыйнварыннан № 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә,

Югары Ослан муниципаль районның
Яр буе Морквашы авыл жирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Яр буе Морквашы авыл жирлеге Советының 2021 елның 21 маенданы 8-57 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Яр буе Морквашы авыл жирлеге Башкарма комитеты турындагы Нигезләмәгә тубәндәгә үзгәрешләрне кертергә:

1.1. Нигезләмәнен 3 статьясын тубәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«3 статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлек Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проекти, жирлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проекти эшләүне тәэмин итә;

- жирлек бюджетын үтәүне, жирлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясен гамәлгә ашыруны оештыра;

- жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы статистик курсәткечләр жыюны оештыра һәм күрсәтелгән дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә мәгълүмат бирүне оештыра»;

2) жирлек территориясендә муниципаль милеккә идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендәгә мәлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда жирлек Советының килештерүенә (раславына) муниципаль мәлкәтне читләштерү турында тәкъдимнәр кертә, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында да;

- муниципаль милектөге предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәту өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәгә предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- жирлек Советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэммин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләгән вазыйфасыннан азат итә;

- муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс яғыннан тәэммин итә һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремнәрне финанс белән тәэммин итә, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып ала;

- социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга «Коммерциягә карамаган оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ярдәм күрсәтә;

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- муниципаль норматив хокукий актлар проектлары буенча гавами тыңлаулар, жәмәгать тыңлаулары оештыра һәм үткәрә;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыруучы, табигаттән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

- үз белдеге белән төзелгән корылманы жимеру турында, үз белдеге белән төзелгән корылманы жимеру яисә аны капиталъ төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнен, реконструкцияләүнен жир белән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында, яисә федераль законнарда билгеләнгән капиталъ төзелеш объектлары параметрларына туры китеү турындагы Россия Федерациясе гражданлық законнары нигезендә карарны кабул итә

4) төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә:

- муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыра, аның исәбен алыш бара, жирлек территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәэммин итә;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

- халыкны элемтә хезмәтләре белән тәэммин итү өчен шартлар тудыруны тәэммин итә;

5) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итә;

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

6) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәту өлкәсендә:

- жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэммин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэммин итүне Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыра;

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәту хезмәтләре белән тәэммин итү өчен шартлар тудыра;

- билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданнары исәпкә алуны алып бара;
- мәдәният оешмаларының ялын оештыру һәм халыкны хезмәт күрсәтүләре белән тәэммин итү өчен шартлар тудыра;
- җирлек территориясенде физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тәэммин итә, җирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын уздыруны оештыра;
- халыкның күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын тәзекләндерә, моңа гражданнарының гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яролосаларына ирекле керүен тәэммин итү дә керә;
- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәэммин итә;
- җирлекнең архив фондларын формалаштыра;

7) тәзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнаша;
- җирлек территориясен тәзекләндерү эшчәнлеген оештыра, җирлекне тәзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;
- адресларга адреслар бирә, адресларны үзгәртә, адресларны юкка чыгара, урам-юл чөлтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге җирле юлларыннан тыш), җирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыра;

8) гражданнарының хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэммин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- җирлек территориясендә законнарының, дәүләт хакимиите органнары һәм җирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарының хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэммин итә;
- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, җирле үзидарә органнарының һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның хокукларын бозучы актларына карата шикаять бирә;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм итә;

- халық дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;
- җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янғын куркынычсызлығы чараларын үткәрүне тәэммин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яки барлыкка килү турында үз вакытында хәбәр итүне һәм мәгълүмат житкерүне тәэммин итә;

- муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны җирлек депутаты, җирлекнең сайланулы органы өгъзасы, җирлекнең сайланулы вазыйфаи заты, җирлекнең чикләрен үзгәрту, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәэммин итүне гамәлгә ашыра;

- жыелышлар, митинглар, урам йөрөшләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыруга, спорт, тамаша һәм башка массакуләм ижтимагый чаралар үткәрүгә бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- террорчылыкның асылын һәм аның ижтимагый иминлеген аңлату буенча мәгълүмати-пропаганда чарапары оештыра һәм үткәрә, шулай ук гражданнарда террорчылык идеологиясен кабул итмәү, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чарапар үткәрү юлы белән оештырыла һәм үткәрә;

- муниципаль милектәге яисә жирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыктан сакланышына карата таләпләрнең үтәлешен тәэммин итә;

- жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни җайлыштыруга, милләтара (этника) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чарапарны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чарапарын оештыра һәм гамәлгә ашыра.

10) жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән:

- жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чарапарын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәэммин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чарапарыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен ёстымә файдалануны жирлек Советы каарлары нигезендә тәэммин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка төрле тәэммин итүне гамәлгә ашыра;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенең 4,9, 8 һәм 19 пунктларында каралган жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында жирлек өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежур торуны) ирекле нигездә башкаруга гражданнарны җәлеп итү турында каар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, кануннарда, әлеге Устав тарафыннан кертелгән вәкаләтләрдән тыш, жирлек Советы яисә жирлекнең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә жирлек Советы каарлары белән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча тубәндәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- жирлек музейларын төзи;

- жирлектә нотариус булмаган очракта кануннарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итә;
  - жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;
  - муниципаль янғын сагын төзи;
  - туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;
  - кеше хокукларын тәэммин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручи һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлық күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә;
  - инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумороссия ижтимагый берләшмәләренә «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оешмаларга ярдәм күрсәтә;
  - торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын гражданнарга бирә;
  - жирлек территориясендә яшәүче хужаларсыз хайваннар белән эш иту эшчәнлеген гамәлгә ашырганда чаралар оештыра;
  - "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра.
  - инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, адаптив физик культурага һәм җайлашу спортына ярдәм итә;
  - «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;
  - исерек, наркотик яисә башка токсик исерек затларга ярдәм күрсәтү чараларын күрә;
  - Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренең билгеләнгән исемлеге чикләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра.
- 1.2. Нигезләмәнең 5 статьясындагы 3 пунктын тубәндәгә редакциядә бәян итәргә:
- «3. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына кандидатларның тубәндәгеләре булырга тиеш:
- югары һөнәри белем;
  - кимендә ике ел муниципаль хезмәт стажы яисә белгечлек, әзерлек юнәлеше буенча кимендә дүрт ел эш стажы;
  - жирлек Советы каары белән билгеләнә торган Башкарма комитет житәкчесенең вазыйфаи бурычларын үтәү өчен кирәклө күләмдә эшлекле сыйфатлар һәм күнекмәләр»;
- 1.3. Нигезләмәнең 8 статьясындагы 2 пунктының 2 пунктчасында «Президенты» сүзен «Рәисе» сүзенә алмаштырырга;
- 1.4. Нигезләмәнең 8 статьясындагы 2 пунктының бишенче абзацында «Президенты» сүзен «Рәисе» сүзенә алмаштырырга;
- 11 статьяның 1 пунктында «Житәкче» сүзен төшереп калдырырга;
- 1.6. 13 статьяның 2 пунктын тубәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«2. Жирлекнең Башкарма комитеты жирле бюджет түрүнде каар проектын чираттагы финанс елына Жирлек Советы каравына бу елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча көртә. Жирлек бюджеты түрүндагы каар проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елның узган чорында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең көтелүче нәтижәләре;
- жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең берләштерелгән бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми қуләме, чыгымнарның гомуми қуләме, бюджет дефициты (профициты);
- жирлек бюджеты проектына аңлатма язы;
- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;
- елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елниңнан һәм план чорының елдан-ел артуыннан соң килүче муниципаль эчке бурычның югари чиге;
- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;
- жирлек Советы, жирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан күрсәтелгән органнарның күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлекнең башкарма комитеты белән каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган бюджет сметалары проектлары;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм әлеге Устав тарафыннан билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет түрүнде каар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты түрүнде каар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

Бюджет түрүнде каар проектында бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү күшымтасы булмаса, бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән күшымта бюджет түрүндагы каар проектына күшымталар составына көртә»;

2. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Яр буе Морквашы авыл жирлеке башкарма комитеты түрүндагы Нигезләмәнең текстын яңа редакциядә расларга (1 нче күшымта).

3. Әлеге каарны Татарстан Республикасы хокукый мәғълүматының рәсми порталында, Югары Ослан муниципаль районның рәсми сайтында, Яр буе Морквашы авыл жирлекенең мәғълүмат стендларында урнаштырырга.

Югары Ослан муниципаль районы
Яр буе Морквашы авыл жирлеке башлыгы

И.Х.Гаязов

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль
районы Яр буе Морквашы
авыл жирлеге Советының
2023нче елның 13
мартыннан
31-187 карарына
1 нче күшүмтә

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның
Яр буе Морквашы авыл жирлеге Башкарма комитеты турында
Нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, 2003 елның 6 октябрендәге 6 номерлы "Россия Федерацияндә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, 2004 елның 28 июлендәге "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 45-ТРЗ номерлы, Яр буе Морквашы авыл жирлеге Уставы тарафыннан Яр буе Морквашы авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыруның гомуми хокукий, оештыру һәм икътисадый принципларын билгели.

Статья 1. Жирлек Башкарма комитеты - Жирлек жирле үзидарәсенең башкарма-курсәтмә органы

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районның Яр буе Морквашы авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба - Жирлекнең Башкарма комитеты) жирлекнең жирле үзидарә башкарма-курсәтмә органы булып тора.
2. Жирлек Башкарма комитетының рәсми исеме - "Яр буе Морквашы авыл жирлегенең Башкарма комитеты".
3. Жирлекнең Башкарма комитеты Жирлек Советына һәм жирлек халкына хисап тата һәм аның контролендә була.
4. Жирлекнең Башкарма комитеты юридик зат булып тора, мәһер, бланклар жирлек гербы сурәте төшерелгән һәм үз исеме булган бланклар, шулай ук аңа тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен Россия Федерациясе гербы сурәтләнгән түгәрәк мәһере бар.
5. Жирлекнең Башкарма комитеты Жирлек исеменнән мәлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга хокуклы.
6. Жирлекнең Башкарма комитеты житәкчесе жирлек эшчәнлегенең барлык мәсьәләләре буенча Жирлек мәнфәгатьләрен ышанычнамәсез яклый.
7. Жирлекнең Башкарма комитеты идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төzelә торган муниципаль учреждение булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак дәүләт теркәвенә алышырга тиеш.

8. Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Жирлек бюджетында Россия Федерациисе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

Статья 2. Жирлек Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Башкарма комитет житәкчесе тәкъдиме буенча Жирлек Советы тарафыннан раслана

2. Жирлек Башкарма комитеты структурасына Башкарма комитет житәкчесе, аның урынбасары, Башкарма комитетның башка вазыйфаи затлары керә.

3. Башкарма комитет эшчәнлегендә ярдәм күрсәту өчен үз компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү бурычларын хәл итү белән килештерелгән Жирлек Башкарма комитеты карамагында Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе күрсәтмәсе белән координация, эксперт һәм башка иҗтимагый (консультатив) советлар төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән советлар Жирлек Башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш җәмәгать башлангычларында алыш барыла.

Статья 3. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлек Башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проектын, жирлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проектын эшләүне тәэмин итә;

- жирлек бюджетын үтәүне, жирлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясен гамәлгә ашыруны оештыра;

- жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы статистик курсәткечләр жыюны оештыра һәм күрсәтелгән дәүләт хакимиите органнарына Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә мәгълүмат бирүне оештыра»;

2) жирлек территориясендә муниципаль милеккә идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендәге мәлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы каары белән билгеләнә торган очракларда жирлек Советының килештерүенә (раславына) муниципаль мәлкәтне читләштерү турында тәкъдимнәр кертә, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында да;

- муниципаль милектәге предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәту өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- жирлек Советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләгән вазыйфасыннан азат итә;

- муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс яғыннан тәэмин итә һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремнәрне финанс белән тәэмин итә, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәэмин иту өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып ала;

- социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга «Коммерциягә карамаган оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындағы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ярдәм күрсәтә;

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тире табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- муниципаль норматив хокукий актлар проектлары буенча гавами тыңлаулар, җәмәгать тыңлаулары оештыра һәм үткәрә;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тире мохиткә куркыныч тудыруучы, табигатъән файдалану турындағы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

- үз белдеге белән тәзелгән корылманы жимерү турында, үз белдеге белән тәзелгән корылманы жимерү яисә аны капиталъ тәзелеш объектларын рөхсәт ителгән тәзүнен, реконструкцияләүнен жир белән файдалану һәм тәзелеш алыш бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында, яисә федераль законнарда билгеләнгән капиталъ тәзелеш объектлары параметрларына туры китеү турындағы Россия Федерациясе гражданлық законнары нигезендә карарны кабул итә

4) тәзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә:

- муниципаль торак фондын тәзүне һәм карап тотуны оештыра, аның исәбен алыш бара, жирлек территориясендә торак тәзелеше өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

- халыкны элемтә хезмәтләре белән тәэмин иту өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

5) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итә;

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

6) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәту өлкәсендә:

- жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыра;

- халыкны җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәту хезмәтләре белән тәэмин иту өчен шартлар тудыра;

- билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданнарны исәпкә алыш бара;

- мәдәният оешмаларының ялын оештыру һәм халыкны хезмәт күрсәтүләре белән тәэмин иту өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тәэмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын уздыруны оештыра;

- халыкның күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын тәзекләндерә, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яролосаларына ирекле керүен тәэмин иту дә керә;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәэммин итә;

- жирлекнең архив фондларын формалаштыра;

7) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- жирлек территориясен төзекләндерү эшчәнлеген оештыра, жирлекне төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- адресларга адреслар бирә, адресларны үзгәртә, адресларны юкка чыгара, урам-юл чөлтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге жирле юлларыннан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыра;

8) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэммин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимиите органнары һәм жирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэммин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә органнарның һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның хокукларын бозучы актларына карата шикаять бирә;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм итә;

- халық дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янғын куркынычсызлығы чарапарын үткәрүне тәэммин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яки барлыкка килү турында үз вакытында хәбәр итүне һәм мәгълүмат житкерүне тәэммин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны жирлек депутаты, жирлекнең сайланулы органы әгъзасы, жирлекнең сайланулы вазыйфаи заты, жирлекнең чикләрен үзгәрту, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәэммин итүне гамәлгә ашыра;

- жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыруга, спорт, тамаша һәм башка массакуләм ижтимагый чарапар үткәрүгә бәйле законнарда каралган чарапарны гамәлгә ашыра;

- террорчылыкның асылын һәм аның ижтимагый иминлеген аңлату буенча мәгълүмати-пропаганда чарапары оештыра һәм үткәрә, шулай ук гражданнарда террорчылык идеологиясен кабул итмәү, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату әшләре һәм башка чарапар үткәру юлы белән оештырыла һәм үткәрә;

- муниципаль милектәге яисә жирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыктан сакланышына карата таләпләрнең үтәлешен тәэммин итә;

- жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм

мәдәни җайлыштыруға, милләтара (этника) конфликтларны профилактикалауға юнәлдерелгән чарапарны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чарапарын оештыра һәм гамәлгә ашыра.

10) җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән:

- җирлекнең җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чарапарын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәэммин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- җирлекнең җирле үзидарә органнары карамагындағы матди ресурслардан һәм финанс чарапарыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны җирлек Советы каарлары нигезендә тәэммин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- җирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка тәрле тәэммин итүне гамәлгә ашыра;

- әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенең 4,9, 8 һәм 19 пунктларында караптан җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл иту максатларында җирлек өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежур торуны) ирекле нигездә башкаруга гражданнарны жәлеп иту турында карап кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, кануннарда, әлеге Устав тарафыннан кертелгән вәкаләтләрдән тыш, җирлек Советы яисә җирлекнең башка җирле үзидарә органнары компетенциясенә җирлек Советы каарлары белән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренең кертелмәгән мәсьәләләрне хәл иту буенча тубәндәгे вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- җирлек музейларын төзи;

- җирлектә нотариус булмаган очракта кануннарда караптан нотариаль гамәлләр қыла;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруға бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чарапарны гамәлгә ашыруға ярдәм итә;

- җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чарапарын оештыруды һәм гамәлгә ашыруды катнаша;

- муниципаль янғын сагын төзи;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәэммин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындағы затларга булышлық күрсәтүче ижтимагый күзәту комиссияләренә ярдәм күрсәтә;

- инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомуморсия ижтимагый берләшмәләренә «Россия Федерациясенде инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оешмаларга ярдәм күрсәтә;

- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын гражданнарга бирә;

- жирлек территориясенде яшәүче хужаларсыз хайваннар белән эш иту эшчәнлеген гамәлгә ашырганда чаралар оештыра;

- "Россия Федерациясенде хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра.

- инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, адаптив физик культурага һәм җайлашу спортына ярдәм итә;

- «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

- исерек, наркотик яисә башка токсик исерек затларга ярдәм күрсәтү чараларын күрә;

- Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренең билгеләнгән исемлеге чикләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра.

Статья 4. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе

1. Жирлекнең Башкарма комитетын Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе житәкли.

2. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе әлеге вазыйфага контракт буенча билгеләнүче Жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи заты булып тора.

3. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен дайми нигездә гамәлгә ашыра.

4. Жирлекнең Башкарма комитеты житәкчесе, укыту, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә хокуксыз. Шул ук вакытта укыту, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халықара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләре, халықара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм граждандыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый. Башкарма комитет житәкчесе, әгәр Россия Федерациясенең халықара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясенде эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары, аларның структур бүлекчәләре составына керергә хокуклы түгел.

Статья 5. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесен билгеләү тәртибе

1. Жирлек Башкарма комитет житәкчесе итеп билгеләнү конкурс нигезендә уздырыла.

2. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе өчен контракт шартлары Жирлек Советы тарафыннан раслана. Федераль закон яисә Татарстан Республикасы законы

белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган очракта, аерым дәүләт вәкаләтләре кученеше контрактка мәжбүри тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән шартлар кертелә.

3. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына кандидатларның булырга тиеш:

- югары һөнәри белем;

- кимендә ике ел муниципаль хезмәт стажы яисә белгечлек, әзерлек юнәлеше буенча кимендә дүрт ел эш стажы;

- Жирлек Советы каары белән билгеләнә торган Башкарма комитет житәкчесенең вазыйфаи бурыйчларын үтәү өчен кирәклө күләмдә эшлекле сыйфатлар һәм күнекмәләр.

4. Башкарма комитет житәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс Жирлек Советы Уставы һәм каары белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

5. Конкурс шартлары, аны уздыру датасы, вакыты һәм урыны турында белешмәләр, контракт проекты конкурс уздырылган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгарылырга тиеш.

6. Конкурсны үткәру өчен конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

8. Конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы - Жирлек Советы, ә икенче яртысы - Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан билгеләнә.

9. Башкарма комитет житәкчесе вазифасына конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим итеп гән кандидатлар арасыннан Жирлек Советы рәисе итеп билгеләнә.

10. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе белән контракт Жирлек Башлыгы белән төзелә.

Статья 6. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре срокы

1. Жирлекнең Башкарма комитеты житәкчесе белән килешү затны жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына билгеләү турында каар кабул иткән жирлек Советы вәкаләтләре чорына (яңа чакырылыш Советы эшли башлаган көнгә кадәр), әмма кимендә ике елга төзелә.

2. Жирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамлангач, жирлек Башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны билгеләнгән тәртиптә жирлек башкарма комитетының яңа житәкчесе билгеләнгәнче дәвам итә.

Статья 7. Башкарма комитет житәкчесе вәкаләтләре

Башкарма комитет житәкчесе:

1) авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә бер житәкчелек принципларында житәкчелек итә һәм авыл жирлеге Башкарма комитетының үз компетенциясенә көргән вәкаләтләрен үтәве өчен шәхси җаваплылык тота;

2) жирлек Советы, жирлек Башлыгы, жирлекнең жирле үзидарәсенең башка органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимиите органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә жирлекнең башкарма комитеты тәкъдим итә;

- 3) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектын һәм аның үтәлеше түрүндагы хисапларны тәкъдим итә;
- 4) жирлек Советы каравына жирлекне комплекслы социаль-икътисадый үстерү планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәлеше түрүндагы хисапларны тәкъдим итә;
- 5) жирлек Советы раславына жирлек башкарма комитеты структурасы проектын көртә, жирлек муниципаль учреждениеләренең структурасын һәм штат расписаниесен раслый;
- 6) үз вазыйфасына билгеләп куя һәм муниципаль хезмәткәрләрге һәм жирлек башкарма комитетының башка хезмәткәрләрең вазыйфаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чараларын күрә;
- 7) үз вәкаләтләре чикләрендә расланган бюджет нигезендә жирлек чаралары белән әш итә;
- 8) жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра һәм (яисә) жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэммин итә, аларны үтәү өчен шәхси җаваплылык тота; тиешле законнар нигезендә һәм үтәгендә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгары;
- 9) жирлек Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгары;
- 10) жирлек Советына контролълек итүче һәм хисап бирүче, үз эшчәнлеге һәм башкарма комитет эшчәнлеге нәтижәләре түрүнда, шул исәптән жирлек Советы тарафыннан қуелган мәсьәләләрге хәл итү түрүнда еллык хисапларны жирлек Советына тапшыра;
- 11) жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеге түрүнда халыкка дайими мәгълүмат бирә, жирлек Башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга кимендә бер тапкыр гражданнарны шәхси кабул итүне гамәлгә ашыра, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятыләрен карый, алар буенча каарлар кабул итә;
- 12) дәүләт һәм башка органнарда, жирлекнең Башкарма комитеты исеменнән жирлек мәнфәгатьләрен тәэммин итү һәм яклау чараларын күрә, судка гариза бирә, ышанычнамәләр бирә;
- 13) жирлек Советы раславына жирлек Башкарма комитеты органнары түрүндагы нигезләмәләр проектларын тәкъдим итә;
- 14) муниципаль учреждение житәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә;
- 15) законнар, әлеге Устав, жирлек Советы каарлары һәм контракт төзелгән каарлар нигезендә башка вәкаләтләре гамәлгә ашыра.

Статья 8. Вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре тубәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:
  - 1) улем;
  - 2) үз теләге белән отставка;
  - 3) әлеге статьяның 2 пункты нигезендә контрактны өзү;
  - 4) гамәлдәге законнар нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип иғълан ителсө;

7) аңа карата судның гаепләү каары законлы көченә керү;

8) Россия Федерациясеннән читкә дайими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халықара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы туктатылу, чит ил дәүләтененә гражданлыгы (гражданлыгы) булу яисә чит ил дәүләт территориясендә дайими яшәү хокукуын раслаучы башка документ яисә Россия Федерациясе халықара килешүе нигезендә Россия Федерациясе халықара килешүе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданины, әгәр Россия Федерациясе халықара килешүендә башкасы каралмаган булса;

10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә алыну;

11) федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла торган жирлекне үзгәртеп кору, шулай ук жирлек бетерелгән очракта;

12) жирлек чикләрен үзгәрту нәтижәсендә жирлек сайлаучылары санын 25 проценттан артыгракка артыру;

2. Башкарма комитет житәкчесе белән контракт яклар килешүе буенча яисә гариза нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин:

1) жирлек Советы яисә жирлек башлыгы контракт шартларын жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлешендә бозуга бәйле рәвештә, шулай ук Уставның 50 статьясында билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

2) Татарстан Республикасы Раисе - контрактның Районның жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә шартларын бозуга бәйле рәвештә, шулай ук Уставның 50 статьясында билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

3) Башкарма комитет житәкчесе - жирлекнән жирле үзидарә органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары контракты шартлары бозылуга бәйле рәвештә.

"Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон белән, "Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контролльдә тоту турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында" 2013 елның 7 маендан 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү сәбәпле, жирлекнән Башкарма комитеты житәкчесе белән Контракт Татарстан Республикасы Раисе гаризасы нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин.

Статья 9. Жирлек Советы, Жирлек башлыгы һәм Жирлек Башкарма комитетының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Устав тарафыннан билгелөнгөн вәкаләтләрне бүлу нигезендә Жирлек Советы, Жирлек башлығы һәм Жирлекнең Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мәстәкыйль башкара.

2. Жирлек Советы һәм Жирлек башкарма комитеты Жирлекнең икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтиҗәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә законнарда, әлеге Устав билгеләгән рәвешләрдә үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Жирлек советы һәм Жирлек Башкарма комитеты кабул ителгән хокукий актларны имзаланган көннән алып жиде көн эчендә бер-берсенә юллыйлар.

4. Жирлек Советы, Жирлек башлығы жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә жирлек Башкарма комитеты житәкчесенән, жирлек Башкарма комитетының башка вазифаи затларының хокукий актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәрту яки тұлышандыру турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаятын итәргә хокуклы.

5. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе Жирлек Советына, Жирлек башлығына Жирлек Советының хокукий актларын кабул итү, бетерү, үзгәрту яисә тұлышандыру турындағы тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаятын итәргә хокуклы.

6. Жирлек башлығы Башкарма комитет житәкчесенә Жирлек Советының эш планнары һәм Жирлек Советы каарлары проектларын Жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә жиберә.

7. Жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында, Жирлек башлығы үткәрә торған утырышларда кинәш бирү тавышы хокуқына ия Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе, аның урынбасары яисә алар вәкаләт биргән затлар катнашырга хокуклы. Жирлек Башкарма комитеты вазыйфаи затлары язма чакыру булғанда жирлек Советы утырышларында катнашырга тиеш.

8. Жирлек башлығы, жирлек Советы депутатлары Башкарма комитет житәкчесе үткәрә торған утырышларда катнашырга хокуклы.

Статья 10. Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлегенә карата Совет тарафыннан контроль функцияләр башкару.

1. Жирлек Советы Жирлек территориясендә Устав нигезләмәләренен, Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торған норматив актлар нигезләмәләренен үтәлешен, Жирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан файдалануны, Жирлекне үстерү программаларыннан, жирлек Башкарма комитеты һәм аның Житәкчесе эшчәнлеген тикшереп тора.

2. Жирлек үзидарә органнары тарафыннан Жирлек органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан кануннар, Устав һәм башка муниципаль хокукий актлар бозылу фактлары ачыкланган очракта, Жирлек Советы каары белән, депутатлар арасыннан Жирлек башлығы күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Жирлек Советы каары, Жирлек башлығы каары нигезендә Жирлек бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануга, муниципаль мәлкәттән файдалануның нәтиҗәлелегенә, шулай ук Жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык эшчәнлегенән башка мәсьәләләрен тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәрүгә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре билгеләнгән тәртиптә жәлеп ителеңгә мөмкин.

4. Жирлекнең башкарма комитеты, аның житәкчесе, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, әгәр закон белән башкача билгеләнмәгән булса, Жирлек Советы, аның контроль комиссиясе, Жирлек Советы депутаты мөрәжәгате буенча Жирлек Советы карамагына қагылышлы мәсьәләләр буенча сорала торган мәгълүматны бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозган очракта, хокук бозуларны һәм хокук бозуларны бетерү өчен кичекмәстән чараплар күрергә тиеш гаепле кешеләрне жаваплылыкка тарту.

5. Жирлек Советы контроль функцияләрен гамәлгә ашырганда Жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

Статья 11. Жирлек Башкарма комитетының хокукый актлары

Жирлек Башкарма комитеты үзенә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе - Жирлек Башкарма комитетының каарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары Жирлекләр үзләренең статусын билгеләүче Устав, башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

3. Жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм юкка чыгаруны, Жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан Жирлек Советы каарлары Жирлекнең Башкарма комитеты житәкчесе инициативасы буенча яисә аның бәяләмәсе булганда гына Жирлек Советы каравына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән йомгаклау Жирлек Башкарма комитетына каар проекты тәкъдим итләнгән көннән алып утыз көн эчендә Жирлек Советына тапшырыла.

4. Законнарда, Жирлек Советының Уставында һәм каарларында билгеләнгән Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләре чикләрендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча каарлар чыгара, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән Жирлек Башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

5. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе, жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан билгеләнмәгән булса, аларга имза салынган көннән үз көченә керә.

6. Жирлек Башкарма комитеты житәкчесе кабул иткән норматив хокукый актлар, федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, имза салган көннән алып жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

Статья 12. Башкарма комитетының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән элемтә

Жирлек Башкарма комитетының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре,

федераль законда, Татарстан Республикасы законында башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамәчел нигездә төзелә.

Статья 13. Бюджет проектын төзу

1. Жирлек бюджет проектын төзу Россия Федерациисе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты чираттагы финанс елына Жирлек Советы каравына жирле бюджет турында карар проектын бу елның 15 ноябреннән дә соңга калмычка кертә. Жирлек бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләре;
- агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең көтелүче нәтижәләре;
- жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы;
- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең берләштерелгән бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты));
- жирлек бюджеты проектына аңлатма языу;
- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;
- елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел артуыннан соң килүче муниципаль эчке бурыйның югари чиге;
- агымдагы финанс елына бюджетның көтелүче үтәлешен бәяләү;
- жирлек Советы, жирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан күрсәтелгән органнарның күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлекнең башкарма комитеты белән каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган бюджет сметалары проектлары;
- Россия Федерациисе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм әлеге Устав тарафыннан билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турында карар проектына бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программада каралмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар кабул ителгән очракта, муниципаль программалар паспорты бирелә.

Бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән күшымта булмаса, бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән күшымта бюджет турындагы карар проектына аңлатма язына күшымта составына кертелә.

Статья 14. Муниципаль ихтияжларны тәэммин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтияжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар «Дәүләт һәм муниципаль ихтияжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында» 2013

елның 05 маендагы 44-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациисенең башка норматив хокукий актлары нигезендә ғамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәэмін итү өчен товарлар, әшләр, хезмәт курсәтүләр сатып алу җирлек бюджеты акчалары исәбеннән ғамәлгә ашырыла.

Статья 15. Гражданнарның үзара салым акчалары

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигендә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен ғамәлгә ашырыла торган бер тапкыр түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр құләме Ҙирлек составына керүче һәм җирлек составына керүче җирлек (торак пункт (яисә аның территориясенең бер өлеше) халкының гомуми санының (җирлек составына керүче торак пункт) һәм түләүләр құләме киметелергә мәмкин булган аерым категорияләреннән тыш, абсолют зурлыкта җирлек (торак пункт) халкы өчен (торак пункт) бертигез дәрәжәдә билгеләнә.

Әлеге статьяның 1 өлешендә курсәтелгән гражданнарның бер мәртәбә бирелә торган түләүләрен керту һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә, ә “Россия Федерацииндә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4, 4.1 һәм 4.3 пунктларында гражданнар жыененың каралган очракларда хәл ителә.

Совет рәисе
Югары Ослан муниципаль районы
Яр буе Морквашы авыл җирлеге башлыгы

И.Х.Гаязов